

ня караманлійських оригінальних текстів і перекладів. Дискусію викликало питання, чи варто і до якої міри варто проводити типологічні паралелі караманлійської літератури із ідентичною вірмено-кипчацькою літературою. Маттіас Капплер висвітлив питання характеру турецьких віршів грецькою транскрипцією у рукописних і друківаних літературних антологіях 1750–1821 рр., неодмінне включення котрих було ознакою культурного синкретизму та «мультикультуралізму» османського культурного контексту. Дослідник із Туреччини М. Сабрі Коз подав короткий бібліографічний огляд друківаних караманлійських видань народних оповідань, порівнявши їх із редакціями вірменським письмом.

Окреме засідання було присвячене лінгвістичним проблемам караманлійської писемності. Так, Євтихіос Гавріел з Нікосії вів мову про транскрипцію величезного корпусу текстів, що разом із рештою неарабографічних текстів може являти собою вичерпну базу даних транскрипційної тюркської писемності. Хоча за допомогою грецької абетки й стає можливою передача графемно не відображуваних арабіцею звуків, все ж має йтись про певні недоліки у передачі усіх звуків османотурецької мови та відсутність усталеного зводу караманлійської орфографії. У доповіді Джей-

ди Аслан Кечріотіс (Ун-т Богазічі, Стамбул) розглядалися проблеми синтаксису караманлідіки на прикладі датованих різним часом текстів на предмет приналежності мови цих текстів до певного діалекту турецької мови тієї доби та її структурних уподібнень до грецької мови. І, нарешті, конфесійний вокабуляр і шляхи вибору релігійної термінології, введення неодноточної ісламської термінології у християнський контекст раннього караманлійського перекладу грецького тексту «Похвали Джебел-і Сінана» (1784) стали предметом розгляду Ксав'єра Люффіна (Брюссель).

Результати конгресу з досліджень караманлідіки, на наш погляд, мають бути відомими в Україні, адже вони засвідчили нагальну потребу та вихід на порядок денний питання подолання ототожнення національно-етнічних та культурно-конфесійних ідентичностей, вияву підміни контекстним розумінням поняття ідентичності в поліетнічному суспільстві, яким і є на сьогодні Україна. Це зробило конгрес важливою подією не лише в науковому житті Греції, Кіпру, Туреччини, Західної Європи, а й країн Центральної та Східної Європи, де побутування караманлійської і подібних до неї спільнот було засвідчене історично.

І.М. Дрига

ВСЕСВІТНІЙ ТЮРКСЬКИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ КУРУЛТАЙ – 2008

Анкара, Турецьке лінгвістичне товариство, 20–25.10.2008

20–25 жовтня 2008 року Анкара та Університет Бількент черговий раз приймали учасників одного з найважливіших заходів Турецького лінгвістичного товариства – Шостого чергового тюркського лінгвістичного курултаю – найбільшого та найбільш значущого конгресу тюркологів-лінгвістів, що є широко визаним та проводиться на загальносвітовому рівні. Перший тюркський лінгвістичний курултай було організовано за ініціативою та під проводом Мустафи Кемалю Ататюрка 26 вересня 1932 року, а від 1988 року було прийнято рішення проводити Курултай на міжнародному рівні регулярно, кожні чотири роки.

На відкритті Курултаю були присутні та виступили з доповідями президент Туреччини Абдулла Гюль, прем'єр-міністр Туреччини Реджеп Тайіп Ердоган, державний міністр проф. др. Мегмед Айдин, голова Товариства мови, історії та культури імені Ататюрка проф. др. Садик Турал, голова Турецького лінгвістичного товариства проф. др. Шюкрю Халюк Акалин. Цього року на Курултай приїхали кращі 478 лінгвістів-тюркологів тридцяти чотирьох країн світу. Після урочистих промов на відкриття Курултаю було проведене відкриття та презентація інтернет-версій великого тлумачного словника турецької мови. Крім того, на сторінці Турецького

лінгвістичного товариства були представлені розміщені тексти усіх чисел лінгвістичних журналів «Türk Dili» («Тюркська мова»), «Belleten» («Бюлетень досліджень тюркських мов»), «Türk Dünyası» («Тюркський світ»). Після того президент та найвищі посадові особи Туреччини вручили вищі державні нагороди в галузі тюркської лінгвістики визнаним найкращими у світі фахівцям, серед котрих був проф. Університету Уппсала Ларс Йогансон та інші.

На пленарному засіданні також відбулася пам'ятна секція, присвячена вшануванню нещодавно спочилого Чингіза Айтматова, на якій інформацією про те, як у своїх країнах пошанували пам'ять великого тюркського письменника, твори котрого було перекладено ста п'ятдесятьма мовами, поділилися вчені-тюркологи. Основною ж темою цьогорічного Курултаю, котрій було присвячено аж десять його окремих засідань, стала тисячна річниця від дня народження першого тюркського лінгвіст-словникаря Махмуда Кашгарського (найзначнішими були доповіді проф. Зейнеп Коркмаз, проф. Ебульфеза Аманоглу, проф. Нурмухаммеда Хісамова, проф. Фікрета Тюркмена, проф. Ібрагіма Юлдашева). У рекламі та оголошеннях Курултаю було широко використано карту тюркського світу Махмуда Кашгарського. Виступаючи на відкритті Курултаю, його голова проф. Шюкрю Халюк Акалин повідомив, що здійснений ще у 2005 році Бесімом Аталасем та перевиданий цього року академічний переклад на турецьку мову «Словника тюркських мов» Махмуда Кашгарського в 4 томах Турецьке лінгвістичне товариство подарувало у книжкове зібрання перекладів словника різними мовами при похованні Махмуда Кашгарського в Китаї. Крім того, він заявив, що в Урумчі або в Кашгарі буде проведено міжнародні збори, присвячені вшануванню пам'яті великого тюркського лексиколога.

Іще однією провідною темою Курултаю стала вісімдесята річниця з часу реформи турецького письма (проф. Муса Яшар, голова засідання – проф. др. Алаедін Мегмедоглу). Виголошені з цієї нагоди доповіді були спрямовані на розв'язання актуальних питань реформування, і зокрема латинізації, письма тюркських народів

колишнього СРСР, напрацювання єдиних критеріїв передачі фонетичних особливостей тюркських мов на письмі латинською графікою.

Найбільшу кількість слухачів, жваві обговорення учасників, бачення нових обріїв розвитку тюркської лінгвістики ХХІ ст. збирали секції Курултаю, спрямовані на дослідження таких основних галузей тюркської лінгвістики, як порівняльне тюркське мовознавство, давня тюркська мова, староосманська мова, тюркська граматики, комп'ютерна лінгвістика, ономастика, алтаїстика тощо. Окрему увагу науковців було приділено боротьбі із засиллям іншомовних запозичень у турецькій мові, зокрема у мові рекламних та мас-медійних текстів, а також псевдонаукових тем («тюркські корені мови червононошкірих», «сонячна мовна теорія» тощо) в тюркських лінгвістичних дослідженнях.

Традиційне зацікавлення викликали засідання з реконструкцій давньотюркської мови та особливостей прочитання орхоно-єнісейських написів (проф. др. Нізамі Худієва, доц. др. Хатідже Ширін тощо), мови доби держави Караханідів, старої анатолійсько-турецької мови. Цього року зі спеціально запрошених фахівців було створено й організовано роботу секцій тюркських транскрипційних пам'яток (вірмено-кипчацькі пам'ятки, караманліка, кириличні тюркські тексти).

Тематиці кипчацьких пам'яток і реконструкції мови Золотої Орди присвятили свої доповіді проф. др. Осман Фікрі Серткая, доц. Айшегюль Серткая. Ряд доповідей стосувався питань загальноогузьких мовних реконструкцій, татарської діалектології, зокрема кримськотатарської мови.

Цього року українська делегація вчених-лінгвістів була представлена досить чисельно: це канд. філол. н., доц. Володимир Підводний, канд. філол. н., доц. Омер Дерменджі, канд. філол. н., доц. Ірина Дрига, аспірант Тетяна Терещенко. Лінгвістів-тюркологів АР Крим представляла канд. філол. н., доц. Лемара Оказ.

Широка тематика доповідей, активне обговорення їх учасниками, пропозиції щодо майбутнього співробітництва забезпечили конгресу традиційний успіх.

І.М. Дрига